პროლეტარიელო, ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის, თბილისის კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების ორგანო

КОМУНИСТИ ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО и ТБИЛИССКОГО КОМИТЕТОВ КП (б) ГРУЗИИ и СОВЕТОВ ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

შაბათი, 22 მარტი, 1947 წ. № 60 (7854). ფასი 20 კაპ.

ᲓᲦᲔᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲨᲘ:

ᲡᲐᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲝ ᲮᲕᲜᲐ-ᲗᲔᲡᲕᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔᲑᲘ. მოწინავე (1-ლი გვერდი).

ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲔᲑᲘᲡ, ᲐᲮᲐᲠᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲝᲚᲥᲔᲑᲘᲡ ᲡᲝᲭᲚᲘᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲘᲡ ᲛᲝᲬᲘᲜᲐᲕᲔ ᲛᲣᲨᲐᲝᲗᲐ ᲓᲐᲯᲘᲚᲓᲔᲚᲓᲘᲡᲐ ᲡᲡᲠ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲘᲡ ᲝᲠᲓᲔᲜᲔᲑᲘᲗ ᲣᲮᲕᲘ ᲛᲝᲚᲐᲕᲜᲘᲡ ᲛᲘᲖᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ (1-ლი გვერდი).

ტ. თოდრაძე — ᲙᲐᲡᲞᲘᲡ ᲠᲐᲝᲜᲘᲡ ᲛᲨᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐ ᲡᲘᲮᲐᲠᲣᲚᲘ (1-ლი გვერდი).

ლ. სტურუა — ᲓᲘᲐᲓᲘ ᲑᲠᲫᲝᲚᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲜᲘᲨᲜᲐᲕᲘ ᲨᲔᲣᲬᲧᲚᲔᲑᲐ (მე-2 გვერდი).

ᲡᲐᲒᲐᲠᲔᲗᲝ ᲡᲐᲥᲛᲔᲗᲗᲐ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲝᲗᲐ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐᲨᲘ (მე-3 და მე-4 გვერდი).

ᲣᲜᲔᲠᲔᲗᲨᲘ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲜᲐᲮᲐᲚᲓᲔᲑᲘᲗ ᲨᲔᲗᲐᲜᲮᲛᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ (მე-4 გვერდი).

ᲡᲐᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲝ ᲮᲕᲜᲐ-ᲗᲔᲡᲕᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔᲑᲘ

ᲨᲔᲣᲚᲔᲚᲘᲐᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡᲐᲪ ᲓᲐᲛᲐᲮᲐᲡᲘᲐᲗᲔᲑᲚᲐᲓ ᲛᲘᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲓᲐ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲞᲠᲔᲖᲘᲓᲘᲣᲛᲘᲡ ᲬᲚᲘᲡ ᲡᲐᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲗᲐ ᲣᲤᲠᲝ ᲝᲠᲒᲐᲜᲘᲖᲔᲑᲣᲚᲘ ᲛᲘᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, ᲕᲘᲠᲗᲐ ᲨᲠᲘᲛᲔ. ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲗᲘᲗᲥᲐᲡ, ᲠᲝᲛ ᲛᲘᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲘ ᲬᲚᲘᲡ 15 ᲛᲐᲠᲢᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲮᲣᲚᲘᲐ ᲝᲠᲯᲔᲠ ᲛᲐᲢᲘᲐ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲗᲮᲣᲚᲘᲐ ᲡᲐᲛᲯᲔᲠ ᲛᲐᲢᲘ ᲤᲐᲠᲗᲝᲑᲘᲐ, ᲕᲘᲠᲗᲐ 1946 ᲬᲚᲘᲡ ᲐᲛᲐᲕᲔ ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. ᲙᲚᲘᲛᲐᲢᲣᲠᲘᲡᲔᲑᲘ, ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲛᲔᲣᲠᲜᲝᲑᲘᲡᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲪᲚ-ᲘᲡ ᲛᲣᲨᲔᲑი ᲑᲘᲯᲝᲜᲘᲡ ᲨᲠᲝᲛᲘᲡ ᲛᲪᲘᲪᲐ ᲡᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲚᲘ ᲣᲧᲠᲘᲜᲔ ᲡᲢᲐᲮᲐᲜᲝᲕᲘᲡ ᲮᲣᲗᲬᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲠᲒᲘᲡ ᲬᲚᲘᲡ ᲣᲮᲐ ᲛᲝᲚᲐᲕᲔᲚᲘ. ᲡᲐᲥᲛᲔᲗᲗᲐ ᲛᲔᲣᲠᲜᲝᲑᲘᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡᲨᲘ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲚᲝᲑᲐ ᲒᲐᲛᲝᲛᲬᲕᲐ. ᲡᲐᲯᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲗᲐ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘᲗ ᲛᲘᲦᲬᲔᲣᲚᲘᲐ ᲐᲛᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲘᲓᲘᲜᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲪᲔᲛᲗᲐ ᲨᲝᲠ

დიადი ბრძოლის შესანიშნავი ფურცელი

(45 წელი ბათუმის მუშათა დემონსტრაციიდან)

ჩვენი ქვეყნის რევოლუციური მოძრაობის ისტორიაში თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს ბათუმის პროლეტარიატის სახელოვან გამოსვლებს 1902 წლის 8-9 (21-22) მარტს. კავკასიის მუშათა მოძრაობის ისტორიაში ეს გამოსვლები იყო ახალი ეტაპი, როდესაც სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის ხელმძღვანელობით პროლეტარიატი გაბედულ პოლიტიკურ ბრძოლას იწყებდა ექსპლოატატორთა ბატონობის წინააღმდეგ.

ბათუმის მუშათა ორგანიზებული გამოსვლა არა მარტო ამიერკავკასიაში, არამედ მთელ რუსეთშიც წარმოადგენდა გაფიცვის პოლიტიკურ დემონსტრაციად და ცარიზმთან აჯანრა შეიარაღებულ ბრძოლად გადაზრდის შესანიშნავ მაგალითს. საკვანძო კ. ა. (ბ) ისტორიის მოკლე კურსში ნათქვამია, რომ „ბათუმის დემონსტრაციამ ამამძრავა ამიერკავკასიის მუშები და გლეხთა მასები“. (გვ. 34).

ბათუმის პროლეტარიატის შესანიშნავი გამოსვლების ორგანიზატორი და სულისჩამდგმელი იყო დიდი სტალინი, რომელმაც განსაზღვრელი ამიერკავკასიაში სოციალიზმის შეერთება მუშათა მოძრაობასთან და უშეალოდ ხელმძღვანელობდა ახალი ტიპის პარტიის შექმნას ჩვენში. 1901 წლის ნოემბერში ამხანაგი სტალინი ბათუმში ჩავიდა. მოკლე ხანში მან ბათუმის 11-ათასიან პროლეტართა არმიის საუკეთესო წარმომადგენელები სოციალ-დემოკრატიულ წრეებში გაიერთიანა. 1901 წლის ბოლოს შეიკრიბა ამ წრეების წარმომადგენელთა კონფერენცია, რომელმაც გაიფორმა ბათუმის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის შექმნა. კონფერენციამ გამოსყო ხელმძღვანელი პარტიული ჯგუფი ამხანაგ ი. ბ. სტალინის მეთაურობით. ეს ჯგუფი ლენინურ-ისკრული მიმართულების ბათუმის სოციალ-დემოკრატიული კომიტეტის როლს ასრულებდა.

ბათუმის მუშების რევოლუციური აქტივობა სწრაფად იზრდებოდა. ეს შეუმჩნეველი არ დარჩა მეფის მოხელეებს. ოხრანკამ იცოდა, რომ თბილისის კომიტეტის ხელმძღვანელი ნოსე ჯუღაშვილი (სტალინი) ბათუმში იმყოფებოდა, და ეშვი არ იყო, რომ მუშათა რევოლუციური მოძრაობა გაძლიერებაც აქედან წარმოსდგებოდა. 1902 წლის იანვარში როტშილდის ქარხანაში, სადაც 3 ათასამდე მუშა ი ითელებოდა, ბათუმის პოლიციმეისტერმა ქარხნის ადმინისტრაციისა და კეთილისის გუბერნიის მაღალი რანგის მოხელის თანდასწრებით მუშები შეკრიბა და მოქმარით განუცხადა—მორიდებოდნენ ჩამოსულ რევოლუციონერებს, რომლებიც მთავრობისა და ქარხნის მეპატრონეებს წინააღმდეგ ამხედრებდნენ მათ. ამ შეკრებაზეც შესანიშნავად გამოვლინდა ბათუმის მუშების დარაზმულობა და კლასობრივი თვითშეგნება. მოწინავე მუშებმა, რომლებმაც სტალინური სკოლა გაიარეს, თავიანთ სპასუხო სიტყვებში გამოაშკარავეს კაპიტალისტებისა და მათი დამცველი მეფის მთავრობის ვერაობა.

1902 წლის იანვარში ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით მოეწყო მანთაშვილის ქარხნის მუშათა გაფიცვა. ეს გაფიცვა მუშათა გამარჯვებით დამთავრდა. ამას მოჰყვა სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების ავტორიტეტის ზრდა. ქალაქის თითქმის ყველა ფაბრიკა-ქარხნებში, ნავსადგურში, სტამბებში, ეკრძო სახელოსნოებში ჩამოყალიბებული იყო მუშათა წრეები. მუშათა რევოლუციური აქტივობა განუხრელად იზრდებოდა.

ამხანაგმა სტალინმა ბათუმის მუშების წინაშე დააყენა ამოცანა მუშათა რევოლუციური მუშობა გურიის გლეხობაში. ამისათვის იგი გურიაში ბაზანდადა მოწინავე მუშებს, და არა მარტო გურიაში, არამედ იმერეთში, სამეგრელოში და სხვ.

ლენინური „ისკრა“ ყოველთვის ეხმაურებოდა როგორც საერთოდ საქართველოსა და კავკასიის მუშების რევოლუციურ მოძრაობას, ისე ბათუმის მუშათა გამოსვლებსაც. ამხანაგი სტალინი აღნიშნდა ლენინის იდეებს ბათუმის მუშებს, უკითხავდა მათ ლენინურ „ისკრას“ და ლენინის წერილებს.

1902 წლის თებერვლის შუა რიცხვებში როტშილდის ქარხნის ხე-ტყის განყოფილებას, სადაც უცხოეთში გასაგზავნი ნავთის თუნუქების ყუთებისთვის ხის ყუთებს ამზადებდნენ, ცეცხლი გაუჩნდა. ქარხნის ადმინისტრაციამ მძიმრარე მუშები ბარაკებიდან გამორეკა ხანძრის ჩასაქრობად, რადგან ცეცხლი ემუქრებოდა ნავთის გადამამუშავებელ ქარხანასა და სათბობი მასალის მარაგს. მუშებს აღუთქვეს გასამრჯელოს მიცემა ხანძრის ჩაქრობისათვის. მთელი ღამის თავგანწირული ბრძოლის შედეგად ხუმრებმა ქარხანა გადაარჩინეს, ხოლო როდესაც საკითხი დაისვა შრომის ანაზღაურებაზე, ადმინისტრაციამ მუშებზეარიანი გისტტერა. მუშებმა ამხანაგ სტალინს მიმართეს. ამ საკითხზე ქალაქგარეთ მოწინავე მუშათა ხალხმრავალი კრება გაიმართა. ამხანაგმა სტალინმა სხვადაგი მიმართა კრების მონაწილეებს და ურჩია დემონსტრაციულად მისულიყვნენ ადმინისტრაციასთან ფულის მოსათხოვად. მუშათა ერთსულოვანმა მოთხოვნამ შეშინებულმა ადმინისტრაციამ განკარგულება გასცა ფულის გაცემაზე.

მუშათა გამოსვლებთან შეშინებულმა მეფის მოხელეებმა გადაწყვიტეს მოეშორებინათ როტშილდის ქარხნისათვის მოწინავე მუშები, რომლებიც რევოლუციურ მოძრაობაში შემჩნეულნი იყვნენ. ამ საფუძველით 26 თებერვალს საღამოს თითქმის ყველა საამქროში განცხადებები გამოაკრეს 389 მუშის დათხოვნის შესახებ. მათი უმრავლესობა მოწინავე მუშები, ამხანაგ სტალინის წრის წევრები იყვნენ. 27 თებერვალს დილით, როდესაც მუშები ქარხანაში მივიდნენ და ადმინისტრაციის განცხადების გაეცნენ, მათ ერთხმად მოითხოვეს უკანვე დაებრუნებინათ დათხოვნილი ამხანაგები. ადმინისტრაციის ეურის ბანო ყველა მუშამ ერთსულოვნად დასტოკა ქარხანა და ქალაქ გარეთ გიმართა. ამ დღეს ამხანაგი სტალინი თბილისში იმყოფებოდა თბილისის კომიტეტის საკითხების მოსაგვარებლად და ბათუმის სტამბისათვის მოწყობილობის შესაძენად. გაფიცულმა მუშებმა გადაწყვიტეს დაეცდათ ბათუმში ამხანაგ სტალინის ჩასვლისთვის. ამსოდაში ქარხნის ადმინისტრაციამ ხელისუფლების წარმომადგენელთან ერთად შუამავლები მიუგზავნა გაფიცულებს მუშობის განახლების შესახებ მოსალაპარაკებლად. მუშებმა უარით გაისტუმრეს მიგზავნილები და გადაწყვიტეს მხოლოდ ამხანაგ სტალინის ჩასვლის შემდეგ გაეცათ მათთვის პასუხი.

1 მარტს ამხანაგი სტალინი ბათუმში ჩავიდა, ბათუმის კომიტეტის წევრებმა და მოწინავე მუშებმა ეაიცნეს მას საქმის ვითარება. ამხანაგმა სტალინმა იმ დღისვე მოიწვია ბათუმის სოციალ-დემოკრატიული ჯგუფის კრება აქტიური მუშების თანდასწრებით და აუწსნა ის სერიოზული ამოცანები, რომლებიც მთა წინაშე იდგა. ამხანაგმა სტალინმა იქვე ჩამოსთვალა, თუ რა სახის მოთხოვნები უნდა წარედგინათ გაფიცულებს ქარხნის ადმინისტრაციისათვის. აი ეს მოთხოვნები: დათხოვნილი მუშების უკანვე მიღება, სამუშაო დღის შემცირება, ხელფასის გადიდება, ჯარიმების გაუქმება, მუშებთან ზრდილობიანი მოპყრობა, გაცდენილი დღეების ანაზღაურება. ამხანაგმა სტალინმა კრების მონაწილეებს აუწსნა, რომ საქმე სერიოზულია, რომ გაფიცულები თვითმყოფელობისა და კაპიტალისტების პირისპირ დგანან, რომ საჭიროა შეუდგინოთ ბრძოლა, სიმამაცე, ამტანობა, რათა მუშებმა მიზანს მიაღწიონ.

როგორც მოსალოდნელი იყო, ქარხნის ადმინისტრაცია და მთავრობის მოხელეები მუშათა მოთხოვნილებებს დაკმაყოფილებას წინააღმდეგ წავიდნენ. გაფიცვა გრძელდებოდა. ნავსადგურში უქმად იდგნენ ნავთის გადასაზიდად მოსული უცხოეთის გემები და მილიონობით ზარალი ემუქრებოდა ქარხნის პატრონს. მდგომარეობა იმდენად სერიოზული იყო, რომ ქუთაისის გუბერნატორი იძულებული გახდა პირადად ჩასულიყო ბათუმში. მან მუშებთან მოლაპარაკება განიზრახა. ამხანაგმა სტალინმა წინასწარ გაფიცულთა თათბირი მოიწვია და მოამზადა ისინი გუბერნატორთან შეხვედრისათვის. 5 მარტს გუბერნატორმა მოიწვია გაფიცულები. მოეხვიდოდან მექარიანა, მუშები ამხანაგ სტალინის დარიგებისაებრ მტკიცედ იდგნენ თავიანთი გადაწყვეტილებაზე. უმდიდგდ დამთავრებული მოლაპარაკების სპასუხოდ 7 მარტს განთიადისას ანდდარმერია თავს დაესხა მუშათა უბანს ბარკხანას და 32 მოწინავე მუშა დააპატიმრა, მათ შორის ჯოლია, ანთელავა, ქორიძე, კალაქტაროვი და სხვები. მუშებმა მაშინვე გიიგეს ამხანაგების დაპატიმრება. დილით ადრე ჟანდარმერიისა და პოლიციის თანხლებით ციხეში მიგიყვანა მუშებმა გურიის გლეხთა ჯაანყუბის დროინდელი სიმღერით — „ხასან ბეგურათი“ გაიკეთეს უბანი. ხალხი ქუჩაში გამოეფინა. მუშა ალეკსი ზამპახიძემ დაპატიმრებული ამხანაგები რომ დაინახა, პატიმრებს შეუერთდა და ყველას გასაგონად წარმოსთქვა: „მეც თქვენთან მიგიღეთ, ძმებო! მაგ უკუფთხრებმა რატომ მეც არ დამაპატიმრეს. მეც ხომ ისეთივე დამანაშავე ვარ, როგორც თქვენ“.

მთავრობის მოხელეებს ეგონთ დაპატიმრებთან გასტეხდნენ გაფიცულ მუშათა ნებისყოფას. მაგრამ საწინააღმდეგო შედეგი მიიღეს. მუშათა რევოლუციური მოძრაობა უფრო მეტად გაძლიერდა. 7 მარტს საღამოს ამხანაგმა სტალინმა მოიწვია ბათუმის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის კრება. გადაწყდა მეორე დღეს დემონსტრაციის მოწყობა დაპატიმრებულთა განთავისუფლების მიზნით. 8 მარტს როტშილდის ქარხნის გაფიცული მუშები ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით ერთსულოვნად მივიდნენ ციხესთან და მოითხოვეს დაპატიმრებული ამხანაგების განთავისუფლება. ვერც მთავრობის მექანრამ, ვერც ქვეითი ჯარის ალყამ ვერ შეაკონთ დემონსტრანტები. „გათავისუფლეთ ჩვენი ამხანაგები, ან ყველანი დაგვაპატიმეთო“, — ასეთი იყო დემონსტრანტების მოთხოვნა. ვინაიდან ციხე მრავალრიცხოვან პატიმარს ვერ დაიტევდა, გუბერნატორმა გასცა განკარგულება გადაეყვანათ პატიმრები საეტაპო ყაზარმებში, სადაც მოთავსდებოდნენ დემონსტრანტებიც. გაფიცული მუშები სიმღერით მიდიოდნენ საეტაპო ყაზარმებისაკენ. გზადაგზა ისინი რევოლუციურ ლოზუნგებს გაიძახოდნენ. ამხანაგმა სტალინმა წინასწარ გააფრთხილა დემონსტრანტები, თუ რამდენი კაცი უნდა შესულიყო პატიმრებთან ერთად ყაზარმაში, რადგან დანარჩენები გარეთ იყვნენ საპირო.

8 მარტს საეტაპო ნაწილში 300 მუშა იმყოფებოდა. საღამოს ამხანაგმა სტალინმა კვლავ მოიწვია ბათუმის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის კრება. გადაწყდა 9 მარტს ქალაქის ყველა ფაბრიკა-ქარხნის მუშათა დემონსტრაციის მოწყობა დაპატიმრებულთა გასათავისუფლებლად. ამხანაგმა სტალინმა შეადგინა დემონსტრაციის გეგმა, კომიტეტის წევრები მიამაგრა თვითეულ საწარმოზე და მისცა მითითება როგორ უნდა მოეწყოთ საქმე.

9 მარტს დილიდანვე ქალაქის სხვადასხვა მხრიდან საეტაპო ყაზარმისაკენ მიდიოდნენ მუშები, მათი ცოლები, დედები, მოსწავლე ახალგაზრდობა. ამხანაგი სტალინი მიეკლოდა დემონსტრანტებს, რომლებიც რევოლუციური სიმღერებით და წითელი დროშებით მიდიოდნენ ამხანაგების გასათავისუფლებლად. დემონსტრანტებს წინარიგებში იყვნენ ამხანაგ სტალინის მიერ გამოწრთობილი რევოლუციონერი მუშები—ო. გოგობერიძე, პ. ნინიძე, მ. ხორიმიანცი და სხვები. ხელისუფალთა მიერ წინასწარ გამოწვეულმა პოლიციამ და ჯარებმა დემონსტრანტებს სროლა აუტეხეს. შეტაკების დროს 15 მუშა მოკლულ იქნა და 55 დაიჭრა. ამხანაგმა სტალინმა პირადად გამოიყვანა ბრძოლის ველიდან დაჭრილი მუშა გ. კალანდაძე. მთელი ქალაქი შეაძრწუნა მეფის მთავრობის სიმხეცემ.

9 მარტს საღამოსვე გამოვიდა და გავრცელდა ამხანაგ სტალინის მიერ დაწერილი პროკლამაცია, რომელიც მუშებს მოუწოდებდა შური ეძიათ ღაზოელი ამხანაგებისათვის. 9 მარტის მსხვერპლთა ვასვენება გადაიქცა მუშათა უდიდეს პოლიტიკურ დემონსტრაციად მეფის მთავრობის წინააღმდეგ. სტალინური პროკლამაციები ბათუმის ამბებზე მთელ საქართველოსა და ამიერკავკასიაში ვრცელდებოდა. მეფის მთავრობამ 500-მდე მუშა ადმინისტრაციული წესით გადაასახლა თავიანთ სოფლებში. მუშებს საქართველოს სოფლებსა და ქალაქებში შეაქნიდათ. მეფისა და მემამულეთა წინააღმდეგ რევოლუციური ბრძოლის სულისკვეთება.

ბათუმის მუშათა დემონსტრაციის დაბეჭდვასთან დაკავშირებით თბილისის კომიტეტმა რამდენიმე ენაზე სპეციალური პროკლამაციები გამოუშვა. ლენინურმა „ისკრამ“ რუსეთის პროლეტარიატსა და მშრომელთას ეაიცნო მეფის მთავრობის ვერაგობა—9 მარტს ეიარაღო მუშათა დემონსტრაციის დახვრეტა. რუსეთის მოწინავე ნაწილი ალშფოთებული იყო მეფის მთავრობის მიერ ბათუმში მოწყობილი სისტემატიური ბანო. დიდმა რუსმა მწერალმა ლ. ნ. ტოლსტოიმ სასტიკად დაჰკვნა მეფის მთავრობის ვერაგული ბოქმედება. პეტერბურგის, მოსკოვის და რუსეთის სხვა დიდი სამრეწველო ქალაქების მოწინავე ინტელიგენციის წარმომადგენელები აშკარად თანაუგრძნობდნენ ბათუმის მუშების რევოლუციურ გამოსვლებს.

ბათუმის მუშათა პოლიტიკური გამოსვლები 9 მარტს წარმოადგენდნა საქართველოსა და კავკასიის რევოლუციურ მოძრაობაში უდიდესი მნიშვნელობის მოვლენას. მარტის დემონსტრაციიდან რამდენიმე კვირის შემდეგ, 1902 წლის 5 აპრილს, ბათუმის ორგანიზაციის კრებაზე დაჰპატიმრეს ამხანაგი სტალინი. მაგრამ ამხანაგი სტალინი ციხიდანაც ხელმძღვანელობდა როგორც ბათუმის, ისე კავკასიის რევოლუციური სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების მუშობას.

ამხანაგ სტალინის მიერ შექმნილმა ბათუმის ორგანიზაციამ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა კავკასიის რევოლუციური მოძრაობის ისტორიაში. როგორც ამხანაგი ლ. პ. ბერია გვასწავლის, ბათუმის „1901 წლის დამდეგისა და 1902 წლის დამდეგის ამბები წარმოადგენდნენ ამიერკავკასიაში ამხანაგ სტალინის ცხოვრებისა და ბრძოლის ერთ-ერთ მკაფიო ეპიზოდს“.

ლ. სტუბუა

სტალინის სახელობის თბილისის ორთოქლმავალ-ვაგონსარემონტო ქარხნის მრავალფაზოვანი ხარატი ს. ზარიძე, რომელიც ერთდროულად ხუთ დაზგაზე მუშაობს.

თბილისის რადიოკარხნის მოწინავე სტახანოველი ზეინკალი შ. ბოგორიშვილი, რომელიც ყოველდღიურ დავალებას 250-300 პროცენტით ასრულებს.

ფოტო რ. ალფოროვისა

რა გვიშლის ხელს მგზავრთა კეთილგულ მომსახურებაში?

რკინიგზის თბილისის ცენტრალური საქალაქო სადგურის მუშაობას სერიოზული ხაკლოვანებები ახასიათებს: სადგურის შენობაში ხშირად არის უწესრიგობა, სანიტარიული სალოგრეთთან გრძელი რიგებია, ზოგჯერ პატიოსანი მგზავრი ვერ იღებს ბილეთს და უკმაყოფილებას გამოსთქვამს.

ხშირად ამბობენ: რატომ ხდება ყოველივე ეს, ნუთუ სადგურის ხელმძღვანელები ვერ ამჩნევენ ამ უწესრიგობას და თუ ამჩნევენ რატომ ზომებს არ იღებენო?.

რა თქმა უნდა, სადგურის ხელმძღვანელები ამჩნევენ უწესრიგობას და იბრძვიან კიდეც მის წინააღმდეგ, მაგრამ ჯერ კიდეც არასაკმაოდ.

მოაწევს თუ არა სანიტარიული სალოგრეთის საათი, მგზავრები რიგში დგებიან, მაგრამ მათ შორის არიან სპეკულანტები, რომლებიც, რა თქმა უნდა, არსად გამგზავრებას არ ფიქრობენ და ბილეთებს გადასასყიდად იძენენ. მრავალი ასეთი სპეკულანტი სადგურის ადმინისტრაციამ გამომეღლავნა და რკინიგზის მილიციას გადასცა პასუხისგებაში მისაცემად. მაგრამ ზოგჯერ მათ პასუხს არ სთხოვენ, არ სჯიან, ათავისუფლებენ. რამდენიმე დღის შემდეგ მათ კვლავ სანიტარიული სალოგრეთთან ვხედავთ. მაგალითად, მირანისა ასატუროვამ, რომელიც პირველი მაისის ტუჩაზე № 8 სახლში ცხოვრობს, სალოგრეთ შეიძინა ბილეთი მოსკოვამდე. ეს ბილეთი მან 600 მანეთად მიაყიდა მოსკოველ ეინმე თ. მაისურაძეს და თან მოატყუა, პლაკატზე ამ ბილეთზე და სხსწრაფეს ვაგონში აღნიშნავენ, საამოსოდ რამდენიმე მანეთი უნდა გადაიხადო

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔᲗᲐ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲗᲐ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲡᲮᲓᲝᲛᲐ

19 მარტის სხდომა

თავმჯდომარეობდა ვ. მ. მოლოტოვი.

მინისტრების საბჭო განიხილავს განრიგში აღებულ საკითხთა ერთობლივ ჯამს.

Ე. ᲑᲔᲕᲘᲜᲘᲡ ᲓᲐᲜᲗᲘᲡᲮᲚᲔᲑᲐ

ე. ბევინის განაცხადა, რომ იგი ეთანხმება ვ. მოლოტოვის მიერ 17 მარტს გაკეთებული ანგარიშების ბეჭერ ფიფლენშვილისადმი შენიშვნებს, მაგრამ ზოგიერთი შენიშვნის ეს დაეთანხმება. კერძოდ, მას ითხოვა ოქმში შეეტანოთ, ეთანხმება მოლოტოვის შენიშვნების გერმანიის ეკონომიკური აღმოსავლეთისადმი მრეწველობის განაფილებისა და ფინანსიერების ეროვნული ეკონომიკისადმი ფინანსიერების ეროვნული ეკონომიკისადმი ფინანსიერების ეროვნული ეკონომიკისადმი

საგარეო საქმეთა მინისტრების საბჭოში

(დასასრული)

ში მიღებული გეგმის შესაბამისად. ეს დებულება ბიდმან დასაბუთა უშიშროების მოსაზრებებით. მაგრამ მან აღნიშნა, თუ საჭიროა გაჩდა, რომ გერმანიის პროფესიული საერთო ლიგა ავკადინ იქნას ამ დონეზედ, რომელიც მისთვის ნებადართული იქნება, და თუ გერმანიას მეტი ფოლადი დასჭირდება, მაშინ საფრანგეთი, ბელგია, ლუქსემბურგი და ევროპის სხვა ქვეყნები შესაძლებენ მასევე მის მასალის საჭირო დამატებითი რაოდენობა.

გერმანიის ეკონომიური ერთიანობის საკითხზე საფრანგეთის დელეგაციის წინადადება წამოაყენა, რომ საგარეო საქმეთა მინისტრების მოადგილეებს დაევალოთ განსაზღვრონ, თუ რა უნდა ეფიქრათქვენთ ეკონომიურ ერთიანობაზე, იმედია, რომ მოდელებში შეიძენ. ამ ნიმადი, ინგლისელი წინადადება გერმანიის ცენტრალური ორგანოების შესახებ, რომელიც ამ ეკონომიური ერთიანობის განსაზორციელებლად უნდა შეიქმნას.

ალენდრა რა მინისტრების საბჭოს ერთსულოვნება გერმანიაში არსებული საპრაქტიკო საწარმოების რეპარაციების ანგარიშში გადაყვანის დაჩქარების დეკლარაციის შესახებ, ბიდმან ხაზი ასვა, რომ საფრანგეთის დელეგაციისა ამ თვალსაზრისენი ეს ერთია. ვ. ვ. მოლოტოვის განცხადებას ამის შესახებ, რომ შესაძლებელია ერთიერთულად ყაყანი იქნას ეკანონერის ეკსპერტი სასურველ თანხმობაზე, ბევრზედ ფიქრობენ ეს საკითხი ტექნიკურად და დასასახლ. შესაძლო ეროვნული ეკონომიური ერთიანობის ბოლოდროინდელი ცხონის ბ. ვ. მოლოტოვის ბრალდებულ ბრალდებას ბ. ბევინი ბ. ბ. ბ.